

Grey Scale #13

DANES-PICTA.COM

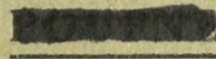
A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

Hydorek o/s

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP
im. generała broni Karola Świerczewskiego

KATEDRA SZTUKI OPERACYJNEJ

JAWNE
~~Do użytku służbowego~~

Egz. Nr 1

**Metodyka i przykładowe wzorce taktyczno-operacyjnej
oceny terenu w działaniach zaczepnych i obronnych
na szczeblach: pułk, dywizja, armia**

Zeszyt nr 1 - materiał problemowy

41

BIBLIOTEKA NAUKOWA AGO
Al. Armii Krajowej 100, 00-900 Warszawa
Tel. 022 25 11 11

45432

Kydorek o/s

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP
im. generała broni Karola Świerczewskiego

KATEDRA SZTUKI OPERACYJNEJ

JAWNE

Do użytku służbowego

~~XXXXXXXXXX~~

Egz. Nr 1

**Metodyka i przykładowe wzorce taktyczno-operacyjnej
oceny terenu w działaniach zaczepnych i obronnych
na szczeblach: pułk, dywizja, armia**

Zeszyt nr 1 - materiał problemowy

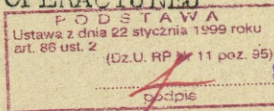
41

BIBLIOTEKA NAUCZONA AGO
Al. Armii 1945 75-117 11-000000
Nr. 1010

45432

KATEDRA SZTUKI OPERACYJNEJ

~~Do użytku~~
~~sztabu~~

"ZATWIERDZAM"
KOMENDANT
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO WP
im.gen.broni K.Świerczewskiego

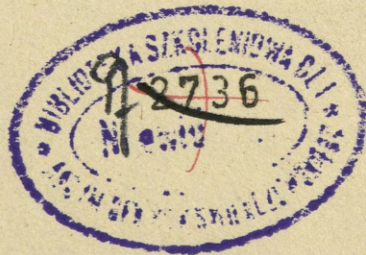
Egz nr 1

gen.dyw.Bolesław CHOCHA

Opracował zespół pod kierownictwem
płk.prof.dr Kazimierza NOŻKO w składzie:
płk dr Wacław IZYDOREK
ppłk dypl. Zenon BUKOWSKI
ppłk dypl. Konstanty SOŁTYKIEWICZ
ppłk dypl. Stefan WINIARCZYK

METODYKA I PRZYKŁADOWE WZORCE TAKTYCZNO-OPERACYJNEJ OCENY
TERENU W DZIAŁANIACH ZACZEPNYCH I OBRONNYCH NA SZCZEBŁACH:

pułk, dywizja, armia

BIBLIOTEKA NAUKOWA ASG

45432

SPRAWDZIŁ:
ZASTĘPCA KOMENDANTA
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO WP
im.gen.broni K.Świerczewskiego

płk prof.Jakub BROCH

METODYKA TAKTYCZNO-OPERACYJNEJ OCENY TERENU

Taktyczną-operacyjną ocenę terenu przeprowadza dowódca i sztab w celu ustalenia w jaki sposób należy wykorzystać sprzyjające właściwości terenu lub też co należy przedsięwziąć w celu usunięcia lub zmniejszenia ich ujemnego wpływu na przebieg operacji lub walki.

Metoda dokonywania taktyczno-operacyjnej oceny terenu może być różna, zależy ona bowiem od przyjętej metody wypracowania decyzji, czasu którym dysponuje dowódca i sztab oraz konkretnej sytuacji operacyjno-taktycznej.

W okresie organizacji operacji /walki/ mogą być stosowane przez dowódcę, dwie podstawowe metody dokonywania taktyczno-operacyjnej oceny terenu.

Pierwsza polega na rozpatrywaniu terenu łącznie z elementami analizy zadania i oceny położenia, bez wyodrębnienia go jako oddzielnego elementu oceny położenia.

Natomiast druga polega na rozpatrzeniu niektórych elementów terenu w trakcie analizy zadania i oceny położenia dotyczącej nieprzyjaciela, sił własnych, sąsiadów, sytuacji skażeń i zakażeń, a pozostałych - w oddzielnym fragmencie tej oceny tj. oceną terenu.

Sposób drugi pozwala na bardziej wszechstronne zbadanie wpływu terenu na wykonanie zadania bojowego, jednak jego zastosowanie wymaga więcej czasu.

Niezależnie od przyjętej metody, w pasie działania wojsk należy rozpatrzyć właściwości terenu, warunki klimatyczne, stan pogody, porę roku i doby oraz ich wpływ na działanie wojsk^{1/}.

^{1/} Regulamin Walki Sił Zbrojnych Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej /dywizja-pułk/ wyd. MON 1964 r. str. 34.

Oceny terenu dokonuje się na całą głębokość własnego zadania bojowego i częściowo sąsiadów, rozpoczynając zwykle od terenu po stronie nieprzyjaciela, następnie przed przednim skrajem i po stronie własnej.

W działaniach zaczepnych najbardziej szczegółowo ocenia się teren na głębokość zadania bliższego.

Ocenę nieprzyjaciela przeprowadza się w ścisłym powiązaniu z terenem, ponieważ połączenie właściwości terenowych z działalnością nieprzyjaciela tworzy często niezwykle trudne problemy^{2/}. Istnieje zatem konieczność organicznego wiązania znajomości terenu z przenikliwą znajomością przeciwnika^{3/}.

Najczęściej podczas analizy możliwości wykorzystania terenu przez nieprzyjaciela, ocenia się:

- rubieże, które nieprzyjaciel może umocnić i wykorzystać do stawiania skutecznego oporu lub do izolacji podejścia drugich rzutów i odwodów oraz uniemożliwienia ciągłości zaopatrywania walczących wojsk,

- rubieże /obiekty/ terenowe, na których nieprzyjaciel może rozbudować zapory jądrowe,

- rejony terenu, na których utrzymaniu nieprzyjacielowi będzie szczególnie zależało,

- rejony rozmieszczenia poszczególnych elementów ugrupowania wojsk nieprzyjaciela, zwłaszcza jego środków przeniesienia broni masowego rażenia i składów amunicji specjalnej,

- rubieże rozwinięcia do wykonania przeciwuderzeń i kontrataków,

2/ Komendant Akademii Sztabu Generalnego WP, "Materiały z omówienia ćwiczenia z kierowniczą kadrami dydaktyczno-naukową ASG WP /22-24.09.76r./ wyd. ASG, Warszawa, październik 1976 r. str 11.

3/ Tanże

- drogi manewru odwodów nieprzyjaciela,
- możliwe zmiany /deformacja/ terenu, które nastąpią po wykonaniu uderzeń jądrowych /własnych i nieprzyjaciela/ oraz ich wpływ na prowadzenie operacji /walki/.

Ponadto ocenia się również liczbę rejonów i obiektów znajdujących się w pasie działań wojsk mających bardzo ważne znaczenie z punktu widzenia ekonomicznego i politycznego zarówno dla nieprzyjaciela, jak i dla wojsk własnych.

Należy zaznaczyć, że problem ten rozpatruje się niejako w trzech aspektach:

- pierwszy, to jak i jakie obiekty na terenie przeciwnika należy zniszczyć, aby utrudnić mu prowadzenie działań,
- drugi, to jak uwzględnić we własnych, dalszych prowadzonych w głębi działaniach fakt tych zniszczeń,
- wreszcie trzeci, to jak oszczędzić, a następnie opanować, zabezpieczyć i wykorzystać odpowiednie elementy i obiekty, zwłaszcza służące zaopatrzeniu, komunikacji itd.

Stąd też taktyczno-operacyjną ocenę terenu po stronie przeciwnika przeprowadza się kompleksowo, a jednocześnie bardzo wnikliwie i selektywnie.

We wnioskach z oceny możliwości wykorzystania terenu przez nieprzyjaciela między innymi precyzuje się rejon, w którym nieprzyjaciel skupi główny wysiłek obrony, rubieże terenowe, które wykorzysta do stawiania oporu, obiekty na terenie przeciwnika, które należy zniszczyć lub opanować, kierunki przewidywanych przeciwwuderzeń i kontrataków. Wnioski z oceny wykorzystania terenu przez nieprzyjaciela uwzględnia się w ocenie sił własnych.

W czasie oceny sił własnych teren rozpatruje się w aspekcie:

- ustalenia kierunku głównego uderzenia i możliwości jego przenoszenia w toku operacji /walki/,
- najskuteczniejszego wykorzystania broni masowego rażenia,
- wyboru rubieży zadań dla poszczególnych ZT /oddziałów, pododdziałów/, kierunków uderzeń, linii rozgraniczenia, rubieży wejścia do bitwy /walki/ kolejnych sił, rubieży rozwijania odwodu przeciwpancernego i oddziału zapasowego, rejonu rozmieszczenia stanowiska dowodzenia i elementów tyłowych,
- określenia rubieży wejścia do bitwy /walki/ i odcinka przełamania,
- wyboru dróg wejścia do bitwy /walki/,
- możliwości pokonania przeszkód naturalnych,
- określenia warunków terenowych sprzyjających lub utrudniających rozmieszczenie wojsk w rejonie wyjściowym.

We wnioskach z oceny sił własnych, teren jest uwzględniany jako jeden z czynników rzutujących na możliwości wojsk.

W czasie oceny sąsiadów między innymi rozpatruje się:

- możliwości wykorzystania terenu w pasie działania sąsiadów przez siły własne do wykonania manewru, rozmieszczenia wojsk, lub dokonania przegrupowania,
- obiekty i rubieże terenowe, które należy sprawować wspólnie z sąsiadami,
- możliwości obejścia stref skażeń i zniszczeń przez teren sąsiadów,
- obiekty terenowe ułatwiające lub utrudniające zabezpieczenie skrzydeł z sąsiadami.

Podczas oceny sytuacji skażeń i zakażeń przede wszystkim rozpatruje się odcinki /strefy/ terenu skażonego i zakażonego oraz możliwości jego pokonania.

Teren w pasie działania wojsk zwykle będzie bardzo zróżnicowany, posiadający ostre kontrasty i szczegóły o cechach przeciwstawnych. Stąd też podczas rozwiązywania poszczególnych problemów taktyczno-operacyjnych, należy dążyć do wyboru takiego terenu, który posiadać będzie jak najwięcej cech ułatwiających prowadzenie działań wojskom własnym i utrudniających działanie nieprzyjacielowi. Można to osiągnąć różnymi sposobami.

Jednym z rozwiązań może być wykorzystanie tak zwanego "terenu dogodnego do działań". W działaniach zaczepnych, będzie to teren w pasie natarcia posiadający najmniejszą ilość przeszkód naturalnych. Tego rodzaju teren, zwykle nie będzie stanowił poważniejszej przeszkody dla nacierających wojsk. Jednak przeciwnik licząc się z możliwością prowadzenia natarcia przede wszystkim na kierunkach nie posiadających przeszkód naturalnych, do obrony tych kierunków wyznaczyci większość swoich sił i środków. Zaistnieje zatem sytuacja, że teren stwarzał będzie dla nacierających wojsk stosunkowo niewielkie trudności, natomiast głównym problemem będzie pokonywanie oporu nieprzyjaciela. W konsekwencji może powstać sytuacja, że nacierające wojska będą zmuszone do wykonywania uderzeń czołowych i przełamywania silnej, głęboko urzutowanej obrony nieprzyjaciela. Stąd też główny wysiłek nacierających wojsk musi być skierowany przede wszystkim na niedopuszczenie do zorganizowania skutecznego oporu przez nieprzyjaciela.

Innym rozwiązaniem może być wykorzystanie do działań

"terenu trudnego". W natarciu będzie to teren posiadający liczne przeszkody naturalne jak lasy, bagna, jeziora, rzeki, wzgórza itp. We współczesnych warunkach działania obronne zwykle prowadzone są na szerokich frontach, powoduje to, że nie wszystkie odcinki mogą być jednakowo silnie bronione. Przeciwnik będzie bronił przede wszystkim kierunków dogodnych do natarcia. Natomiast odcinki o dużej ilości przeszkód naturalnych niejednokrotnie obsadzone będą niewielkimi siłami lub tylko patrolowane. Przejście do natarcia w terenie "trudnym" stwarzać będzie większe możliwości zaskoczenia nieprzyjaciela. Niewielkie nasycenie obrony siłami i środkami oraz możliwość zaskoczenia przeciwnika powodują, że wykonanie uderzenia w terenie o dużej ilości przeszkód naturalnych może ułatwić wyjście na skrzydła i tyły sił głównych nieprzyjaciela a następnie ich rozbicie.

Zasadniczą trudność dla nacierających wojsk - zwłaszcza w pierwszym okresie - będzie stanowić nie opór przeciwnika a teren. Dlatego główny wysiłek wojsk powinien być skierowany na eliminowanie ujemnych właściwości terenu. W przeciwnym razie sam teren może paraliżować ruch wojsk, ułatwiając ich zniszczenie nawet niewielkimi siłami.

Tak więc istotą wykorzystania terenu trudnego jest podporządkowanie terenu ogólnemu celowi operacji /walki/.

4/ Jednym z przykładów takiego wykorzystania terenu jest operacja Bobrujska przeprowadzona w czerwcu 1944r. przez 1 Front Białoruski. W operacji tej front wykonał uderzenie w terenie lesosto-bagnistym, a więc bardzo trudnym do natarcia. Wykonanie uderzenia poprzez bagna było dużym zaskoczeniem dla Niemców i pozwoliło wojskom frontu wyjść bez większych strat na tyły silnego zgrupowania niemieckiego.

Istotnym zagadnieniem, rozpatrywanym podczas oceny sił własnych jest również określenie możliwości wykorzystania terenu do wykonania uderzeń bronią masowego rażenia. Przy ocenie tej, zwykle wychodzi się z założenia, że teren powinien stwarzać dogodne warunki do zadania nieprzyjacielowi jak największych strat, a jednocześnie zniszczone obiekty terenowe nie mogą hamować działania wojsk własnych.

Biorąc powyższe pod uwagę, korzystnym jest wykonanie uderzeń na przeciwnika podczas: pokonywania przeszkód wodnych, przekraczania węzłów komunikacyjnych, cieśnin, przełęczy itp. Również korzystne może być wykonanie uderzeń na przeciwnika znajdującego się w kompleksach leśnych, zwłaszcza lasach łatwopalnych. W tym wypadku głównymi obiektami uderzeń bronią masowego rażenia będą wojska przeciwnika, natomiast obiekty terenowe będą elementami niejako potęgującymi skutki tych uderzeń.

Uderzenia bronią masowego rażenia mogą być wykonywane również głównie na obiekty terenowe przeciwnika, na przykład na przeprawy w celu zdeorganizowania zaopatrywania wojsk, na zapory wodne, dla spowodowania zalewów w celu zahamowania podejścia, odwodów na porty, bazy morskie i lotniska w celu uniemożliwienia ich wykorzystania przez przeciwnika.

Głównym problemem w operacji /walce/ jest zniszczenie nieprzyjaciela. Niekiedy spotyka się pogląd, że problem ten można rozwiązać na jednym z kierunków bronią masowego rażenia, na innym głównie za pomocą sił i środków konwencjonalnych. W wyniku uderzeń bronią masowego rażenia powstaną między innymi olbrzymie strefy zniszczeń. Strefy te mogą

być zamierzone lub mogą stanowić element niejako wtórny. Zamierzone będą wówczas, gdy ich występowanie będzie korzystne dla wojsk własnych na przykład gdy będą one zabezpieczały skrzydła. W tym wypadku stopień zniszczeń obiektów terenowych powinien być jak największy.

Do tego celu może być wykorzystywany przede wszystkim teren posiadający kompleksy leśne, obszary zurbanizowane, obszary lesisto-jeziorne, pasma gór itp. Kierunek na którym będą wykonywane zniszczenia z reguły będzie nieprzekraczalny zarówno dla nieprzyjaciela jak i wojsk własnych. W tej sytuacji działania będą prowadzone na kierunku nie objętym zniszczeniami.

Przy dostatecznej ilości czasu, teren może być rozpatrywany jako oddzielny element oceny położenia. W trakcie tej oceny przede wszystkim potwierdza się lub koryguje wnioski wynikające z uprzednio przeprowadzonej analizy zadania, oceny nieprzyjaciela, sił własnych, sąsiadów, sytuacji skażeń i zakażeń. Wnioski te nie zawsze będą się pokrywały z wnioskami wynikającymi z taktyczno-operacyjnej oceny terenu. Na przykład z analizy zadania dowódca może wyciągnąć wniosek, że główne uderzenie należy wykonać na lewym skrzydle, natomiast z oceny terenu może wynikać, że dogodniejszy teren do natarcia znajduje się w centrum lub na prawym skrzydle. Wnioski z oceny nieprzyjaciela mogą sugerować, że najdogodniejszym momentem do niszczenia odwodów **nieprzyjaciela** bronią jądrową będzie niszczenie ich na przeprawach, natomiast z oceny terenu może wynikać, że wykonanie uderzeń na przeprawę spowoduje zalanie terenu i skomplikuje natarcie wojsk własnych. Tego rodzaju dylematy, podczas oceny terenu

będą zjawiskiem częstym, a ich rozwiązywanie przedsięwzięciem bardzo trudnym.

W czasie taktyczno-operacyjnej oceny terenu dowódca może wysłuchać meldunków o interesujących do danych od szefa sztabu swoich zastępców, oficerów sztabu oraz szefów rodzajów wojsk i służb.

Metoda pracy sztabu nad taktyczno-operacyjną oceną terenu - podobnie jak metoda pracy dowódcy - jest ściśle związana z całokształtem działalności nad organizacją i prowadzeniem działań bojowych. Sztab rozwiązując problemy operacji lub walki rozwiązuje je w ścisłym powiązaniu z warunkami terenowymi. Poszczególne komórki sztabu przeprowadzają ocenę terenu przede wszystkim pod kątem możliwości realizacji zadań przez ten rodzaj wojsk, który reprezentują. Na przykład komórki operacyjne oceniają teren z punktu widzenia możliwości jego wykorzystania, do prowadzenia operacji /walki/ przez wojska własne, komórki wojsk raketowych i artylerii teren rozpatrują z punktu widzenia wykorzystania wojsk raketowych i artylerii, inżynieryjne - zabezpieczenia inżynieryjnego itp. Kolejność rozpatrywanych zagadnień zwykle jest następująca:

- obiekty terenowe w pasie /rejonie/ działania ułatwiające lub utrudniające wykonanie zadania,
- możliwości wykorzystania właściwości ochronnych terenu do rozmieszczenia wojsk i obiektów tyłowych,
- drogi przegrupowania, manewru, dowozu i ewakuacji.

W meldunkach przygotowywanych przez oficerów sztabu dla dowódcy, teren uwzględniany jest w treści poszczególnych zagadnień tych meldunków. Oprócz tego może on stanowić jedno z odrębnych zagadnień meldunków.

Czas na taktyczno-operacyjną ocenę terenu zwykle będzie ograniczony. Wymaga to skoncentrowania uwagi dowódcy i sztabu na problemach zasadniczych, mających najbardziej istotny wpływ na organizację i prowadzenie operacji i walki, bez rozproszenia uwagi na szczegóły i sprawy drugorzędne.

Taktyczno-operacyjną ocenę terenu przeprowadza się również w działaniach obronnych. Metoda przeprowadzania tej oceny w obronie jest zbliżona do stosowanej w natarciu. Zasadnicze różnice polegają przede wszystkim na odmiennej treści rozpatrywanych zagadnień.

Podczas oceny nieprzyjaciela teren ocenia się przede wszystkim na podejściach do obrony określając:

- rejony prawdopodobnego ześrodkowania i kierunki dogodne do natarcia,
- prawdopodobne rejony rozmieszczenia jego środków jądrowych, artylerii, punktów dowodzenia, środków radioelektronicznych,
- kierunek głównego i pomocniczego uderzenia, ich pojemność, rubieże rozwinięcia lub rejony wyjściowe do natarcia związków taktycznych /oddziałów/ pierwszego rzutu, szczególnie czołgów,
- rejony w których należy zniszczyć główne zgrupowanie nieprzyjaciela bronią masowego rażenia i ogniem artylerii, czołgów i uderzeniami lotnictwa.

Natomiast podczas oceny sił własnych teren ocenia się w głębi obrony określając:

- zarys poszczególnych rubieży obrony,
- rejon głównego wysiłku obrony,
- rejony, w których należy zniszczyć nieprzyjaciela bronią masowego rażenia i przeciwuuderzeniami /kontratakami/,

- rejony od utrzymania których zależy bądź trwałość obrony,
- rejony prawdopodobnych uderzeń bronią masowego rażenia nieprzyjaciela,
- właściwości maskujące terenu i istnienie naturalnych ukryć do rozmieszczenia ugrupowania operacyjnego /bojowego/,
- możliwe zmiany w charakterze terenu po uderzeniach jądrowych własnych i nieprzyjaciela, rejony powstawania zniszczeń,
- zadania związków taktycznych /oddziałów, pododdziałów/,
- miejsca rozmieszczenia punktów dowodzenia,
- drogi dowozu i ewakuacji oraz rozmieszczenia elementów tyłowych,
- sposób urządzenia pasa /rejonu/ obrony pod względem inżynierskim^{5/}.

Taktyczno-operacyjną ocenę terenu w działaniach zaczepnych i obronnych przeprowadza się również pod kątem jego wpływu na działanie lotnictwa. Ocena ta między innymi obejmuje określenie:

- obiektów terenowych stanowiących opłacalne cele do uderzeń lotnictwa,
- obiektów terenowych ułatwiających odszukanie obiektów działań lotnictwa,
- wpływu terenu na wykonanie lotów na małej wysokości,
- rejonów ułatwiających przenikanie lotnictwa w głąb ugrupowania nieprzyjaciela na przykład rejonów bagiennych, lesistych itp., gdzie obrona przeciwlotnicza przeciwnika jest słabsza,
- wpływ terenu na możliwości naprowadzenia lotnictwa

5/ Przykładowe rozwiązania taktyczno-operacyjnej oceny terenu w działaniach zaczepnych i obronnych podane są w zał. 1-6

- wpływu terenu na możliwości przebazowania lotnictwa.

Taktyczno-operacyjna ocena terenu prowadzona przez sztaby obrony terytorium kraju wykonując zadania na korzyść wojsk operacyjnych zwykle obejmuje określenie:

- obiektów terenowych najbardziej zagrożonych bronią masowego rażenia oraz przez desanty i grupy specjalne nieprzyjaciela,

- wpływu terenu na możliwości wykonania zadań przez siły i środki OTK na korzyść wojsk operacyjnych a w tym utrzymania dróg i przepraw, zwalczania desantów na kierunku przegrupowania wojsk itp.

Metoda taktyczno-operacyjnej oceny terenu podczas prowadzenia operacji /walki/ jest podobna do stosowanej podczas organizacji operacji /walki/.

Do przeprowadzenia taktyczno-operacyjnej oceny terenu wykorzystuje się przede wszystkim mapy topograficzne. Oprócz map można wykorzystywać również zdjęcia lotnicze, dane z rozpoznania notatki operacyjno-geograficznej itp. Jeżeli zorganizowany jest rekonesans, to niektóre problemy związane z oceną terenu rozstrzygane są również na rekonesansie.

Ocena terenu na podstawie map topograficznych jest sposobem zasadniczym. Mapa topograficzna, a szczególnie mapa w dużej skali, daje graficzny obraz podstawowych elementów terenu, umożliwia ona ocenę terenu położonego w dowolnym rejonie zarówno po stronie własnej jak i przeciwnika.

Jednakże ocena tylko na podstawie samej mapy nie może dać pełnego aktualnego obrazu możliwości wykorzystania terenu, gdyż rzeźba i pokrycie terenu ulegają ciągłym zmianom ponie-

waż rozbudowywane są osiedla, drogi, ośrodki przemysłowe, przeprowadzane są melioracje, wyręby lasów itp. Szczególnie istotne zmiany w terenie będą zachodziły na skutek zniszczeń różnego rodzaju obiektów zwłaszcza bronią jądrową.

Zmiany zachodzące w terenie mogą stawiać w zupełnie innym świetle możliwości prowadzenia operacji /walki/. W ostatnich latach na północno-nadmorskim kierunku operacyjnym zbudowano trzy kanały żeglowne. Kanały ze względu na ich szerokość, głębokość i specyficzną konstrukcją stanowią dogodne rubieże obronne. Prowadzenie natarcia na tym kierunku wymagać będzie forsowania kanałów a co za tym idzie organizowania taktycznych desantów powietrznych, wysyłania oddziałów wydzielonych, organizowania przepraw, itp. Zmieni się również treść i głębokość zadań związków taktycznych i oddziałów pokonujących przeszkody wodne i zabezpieczających forsowanie. Specyficzna konstrukcja kanałów wymagać będzie oddziennych sposobów organizacji przepraw.

Podobnie zmieniać się będą możliwości prowadzenia działań w związku z rozbudową rejonów zurbanizowanych.

Zmiany zachodzące w terenie powodują, że ocenę terenu na podstawie mapy należy wiązać z wykorzystaniem innych metod poznawania warunków terenowych.

Dokonując podsumowania można przyjąć, że metodyka taktyczno-operacyjnej oceny terenu stanowi ważny element szkolenia dowództw i sztabów. Wynika to z roli terenu w systemie szkolenia wojsk, o której Minister Obrony Narodowej powiedział: "tylko teren-pole, a u lotników powietrze, a u marynarzy - otwarte morze, jest w całym systemie szkolenia

wojsk najważniejszą instancją, bezwzględnym weryfikatorem sprawności bojowej"^{6/}.

Stąd też szkolenie dowództw i sztabów, dowódców i rodzajów wojsk i szefów służb oraz wojsk w zakresie wykorzystania terenu w czasie pokoju ma kolosalne znaczenie dla należytego przygotowania ich do jak najlepszego wykorzystania terenu w przyszłych działaniach bojowych. Tylko wtedy gdy sztuka wykorzystania terenu będzie systematycznie wdrażana dowódcom, sztabom i wojskom podczas ćwiczeń, można liczyć na to, że teren będzie właściwie wykorzystywany podczas działań wojennych.

Załączniki:

- nr 1 - Taktyczna ocena terenu starszego pomocnika szefa sztabu do spraw operacyjnych 5^{pr} w natarciu.
- nr 2 - taktyczna ocena terenu starszego pomocnika szefa sztabu do spraw operacyjnych 5^{pr} w obronie.
- nr 3 - Taktyczna ocena terenu szefa wydziału operacyjnego 20DPanc w natarciu.
- nr 4 - Taktyczna ocena terenu szefa wydziału operacyjnego 18DZ w obronie.
- nr 5 - Operacyjna ocena terenu szefa oddziału operacyjnego 7A w operacji zaczepnej.
- nr 6 - Operacyjna ocena terenu szefa oddziału operacyjnego 7A w operacji obronnej.
- nr 7 - Taktyczna ocena terenu starszego pomocnika szefa sztabu do spraw operacyjnych 5^{pr} w natarciu
/blankiet/.

^{6/} Wystąpienie Ministra Obrony Narodowej na naradzie szkoleniowej w 1974 r.

- nr 8 - Taktyczna ocena terenu starszego pomocnika szefa sztabu do spraw operacyjnych 5pz w obronie /blankiet/.
- nr 9 - Taktyczna ocena terenu szefa wydziału operacyjnego 2ODFanc w natarciu /blankiet/.
- nr 10 - Taktyczna ocena terenu szefa wydziału operacyjnego 18DZ w obronie /blankiet/.
- nr 11 - Operacyjna ocena terenu szefa oddziału operacyjnego 7A w operacji zaczepnej /blankiet/.
- nr 12 - Operacyjna ocena terenu szefa oddziału operacyjnego 7A w operacji obronnej /blankiet/.

OPRACOWAŁ:
ZCA SZEFA KATEDRY SZTUKI OPER.

płk dr Wacław IZYDOREK

Wydrukowano w 150 egz.

Egz. nr 1-150-bibl.gł.OZS
Wyk. zespół oficerów
Nr pf-1736/WW

Taktyczna ocena terenu starszego pomocnika
szeffa sztabu d/s operacyjnych 5pz w natarciu.

W pasie natarcia pułku przeciwnik ma możliwość stawiania skutecznego oporu w oparciu o pasmo porośniętych lasami wzniesień z dużą ilością wyrobisk kopalnianych oraz rz. ALLER.

Kolejnymi, dogodnymi do organizacji obrony rubieżami w pasie natarcia pułku są:

- ROTTOF /9832/, HARIENTAL;
- KÖNIGSLUTTER, LEIM /8826/.

Stan sieci drogowej oraz warunki rozwinięcia ugrupowania bojowego wskazują na możliwość wykonania przez przeciwnika kontrataków z kierunków:

- nr 1: BELIENRDE /9624/, BRAMKE;
- nr 2: SUPLINGEN, BRAMKE;
- nr 3: LAUINGEN /9420/, SUPPLINBURG.

O trwałości obrony przeciwnika stanowi utrzymanie rejonu wzgórz BARMKE, ROTTORF oraz węzła dróg SUPLINBURG i SUPPLINGEN. Rejon ten dominuje nad omawianym obszarem i stwarza dogodne warunki do stawiania trwałego oporu a zwłaszcza do zorganizowania systemu ognia środków przeciwpancernych.

Do przekłamania obrony przeciwnika najcelowiej jest wykorzystać odcinki:

- nr 1 : rozwidlenie szosy /9838b/, wykop /9838b/;
- nr 2: zbiornik w wykopie /9640a/, zach. skraj m.

WALBECK.

Ze względu na warunki rozwinięcia sił pułku oraz dogodną drożnię wyprowadzającą bezpośrednio na rubieżę zadań, dogodniejszy do przekłamania obrony jest odcinek północny.

Z tych samych względów, główne uderzenie pułku celowo jest

wykonać w północnej części pasa natarcia.

Ze względu na rzeźbę i pokrycie terenu zadania dla batalionów celowo jest wyznaczyć następująco:

- zadanie bliższe poza rubieżą szosy DUERENHORST /0234/, HELMSTEDT co pozbawi przeciwnika dogodnej rubieży obrony, stworzy warunki odparcia kontrataków oraz wprowadzenia do walki drugiego rzutu pułku;

- kierunek dalszego natarcia: MARIENTAL, BRAMKE, KENIGSLUTTER oraz ELM, LEIM.

W celu uprzedzenia przeciwnika w obsadzeniu kolejnej dogodnej do obrony rubieży: SUPPLINBURG /9230/, SUPPLINGEN /9030/ celowym jest wysłanie OW z zadaniem opanowania dominującego w tym rejonie wzg. 212,2/9630/ oraz węzła dróg SUPPLINBURG.

Zaskoczeniem dla przeciwnika może być wykonanie przez pułk uderzenia poprzez pasmo wzgórz ELM gdzie należy się spodziewać obrony zorganizowanej nielicznymi tylko siłami.

Rejon wyjściowy pułku ze względu na dużą ilość lasów zapewni dobre warunki maskowania stwarzając jednocześnie niebezpieczeństwo powstania pożarów. Dlatego też bataliony pierwszego rzutu, batalion czołgów i artylerię celowo jest rozmieścić w zachodniej części rejonu zapewniając warunki szybkiego wyjścia w wypadku powstania pożaru.

Kompleks leśny na pñ.wsch. od HALDENSLEBEN umożliwia skryte wyprowadzenie pododdziałów na rubież ataku nawet w warunkach dziemnych, a obszary leśne i pasma wznie-
szeń na zach. od rz. WESSER w znacznym stopniu utrudnią przeciwnikowi prowadzenie rozpoznania wzrokowego i radioelektronicznego zapewniając tym samym skryte podejście i rozwinięcie pododdziałów pułku.

Do przesunięcia pułku na rubież ataku można wyko-

rzystać dwie drogi:

- IVENRODE, WETERUNGEN;
- BADENDORF, HILGENDORF, BAHNSDORF.

Poszczególne elementy ugrupowania bojowego na rubieży ataku celowo jest rozmieścić następująco:

- artylerię w rejonie.....
- odwody specjalne w rejonie.....
- drugi rzut w rejonie.....
- SD pułku w rejonie....., PO w rejonie.....

Rubież rozwinięcia w kolumny kompanijne może stanowić prostopadle biegunowa szosa: HADINGEN, ESCHENRODE a w kolumny plutonowe droga gruntowa łącząca miejscowości UTHMODEN, HILLERSLEBEN.

OPRACOWAŁ:
STARSZY WYKŁADOWCA
KATEDRY TAKTYKI OGÓLNEJ

ppłk dypl. Stefan WINIARCZYK

Taktyczna ocena terenu starszego pomocnika
szefera sztabu d/s operacyjnych 5 pz w obronie

W rejonie obrony 5pz warunki terenowe wskazują na możliwości wykonania przez przeciwnika uderzenia w kierunku:

- nr 1: RAUTHEIN /9208/, VOLZUM,
- nr 2: BORNUM /9218/, SCHEPPAU

Najdogodniejszym dla ruchu wojsk a zwłaszcza czołgów przeciwnika jest kierunek pierwszy. Zalesienia i wyniosłości terenowe występujące na tym kierunku zapewniają przeciwnikowi dogodne warunki do rozwinięcia wojsk oraz rozmieszczenia środków ogniowych poza zasięgiem obserwacji naziemnej.

Pojemność kierunku pozwala na jednoczesne wprowadzenie dwóch batalionów a po opanowaniu rubieży wzg. 103,8/8810/, 114,1/8412/, rozwinięcia natarcia w głąb ugrupowania bojowego dywizji.

Ukształtowanie powierzchni w rejonie obrony pułku sugeruje konieczność oparcia przedniego skraju o rubież: KLEIN SCHOPENSTEDT /9210/ wzg. 103,8 /8810/ wzg. 114,1/8412/ co umożliwi prowadzenie obserwowanego ognia wszystkich rodzajów broni aż do rubieży wzgórz 122,4, 133,1 i 124,8.

Do zorganizowania kolejnych rubieży obrony jest wykorzystanie miejscowości: SCHONDELAM /9414/ DESTEDT.

Ze względu na rzeźbę terenu i zasięg obserwacji zasadnicze środki ogniowe batalionów pierwszego rzutu rozmieścić na zalesionych wzgórzach rubieży: VELTHEIM, KUPFER, MÜHLE.

Główny wysiłek obrony skupić na prawym skrzydle ugrupowania bojowego pułku w rejonie: RATHEIM, VOLZUM płn. skraj

Do obezwładnienia podchodzących kolumn przeciwnika najcelowiej jest wykorzystać rubież: RAUTHEIN /9208/, WOLFENBUTEL, Największe efekty uzyska się wykonując uderzenia ogniem artylerii na przeciwnika znajdującego się w rejonie gór ELM oraz podczas przekraczania rz. OKER.

Drożnia w rejonie obrony pułku stwarza dogodne warunki do manewru artylerią i odwodami specjalnymi. Dogodne kierunki do działania wojsk przeciwnika zamykać poprzez rozwijanie OPpanc i OZap na rubieżach nr 1. PEINE płn. BRANSCHWEIG, nr 2. WOLFENBUTTEL, HEIMSTEDT.

Do manewru odwodami oraz realizacji zaopatrzenia i ewakuacji wykorzystać drogi: SCHOPIENSTEDT, KONIGSLUTER, OCHSENDORF oraz WINNIGSTEDT, HEIMSTEDT.

Poszczególne elementy ugrupowania bojowego pułku celowo jest rozmieścić następująco:

- pierwszy rzut na rubieży: BRAUNSCHWEIG i dalej wzdłuż stoków w kierunku pld - wsch;
- drugi rzut w rejonie zach. WOLFSBURG, który zapewnia skryte rozmieszczenie wojsk i swobodę manewru we wszystkich kierunkach;
- odwody specjalne w rejonie.....
- artylerię w rejonie.....
- SD w rejonie.....
- PO dowódcy pułku w rejonie.....

Do wykonania kontrataków siłami drugiego rzutu pułku najbardziej korzystnym z względu na teren wydaje się być kierunek: wzdłuż autostrady pozwalający na wyjście do pasma gór ELM.

Warunki glebowe w rejonie obrony ze względu na skaliste podłoże utrudniają prowadzenie prac inżynieryjnych i uniemożliwiają stosowanie maszyn. Zasadnicze prace inżynieryjne wykonać

należy przy pomocy materiału wybuchowego oraz ręcznie. Opóźni
to ich wykonanie o okołogodzin.

O P R A C O W A Ł
ST. WYKŁADOWCA KATEDRY TAKTYKI OGÓLNEJ

ppłk dypl. Stefan WINIARCZYK

Taktyczna ocena terenu szefa wydziału
operacyjnego 20 DPanc w natarciu.

W pasie natarcia 20 DPanc zarysowują się następujące kierunki działania:

- nr 1: płn. HELMSTEDT, KÖNIGSLUTTER;
- nr 2: płd. HELMSTEDT, SCHOPPENSTEDT,

z tego korzystniejszym dla wykonania głównego uderzenia jest kierunek nr 1.

Do zorganizowania kolejnych rubieży obronnych przeciwnik może wykorzystać dolinę rz. SCHUNTER; pasmo gór ELM, dolną rz. ALTE-NAU.

Stan sieci drogowej i warunki poruszania się poza nimi sugerują że przeciwnik może wprowadzać swoje drugie rzuty i odwody z kierunków:

- nr 1: SCHÖNINGEN, HELMSTEDT
- nr 2: płn. BRAUNSCHWEIG, KÖNIGSLUTTER, HELMSTEDT

Odwody nieprzyjaciela korzystnym jest niszczyć na przeprawach przez rz. OKER, oraz w czasie przekroczenia węzłów dróg WOLFENBÜTTEL, SCHÖPENSTEDT, oraz na rubieżach pasma gór ELM i autostrady w czasie podchodzenia i rozwijania wojsk przeciwnika.

O trwałości obrony nieprzyjaciela stanowi utrzymanie obiektów /rubieży/ terenowych góry ELM, oraz wzgórza FELSBERG, KREUZBERG i MÜHLENBERG, które dominują w omawianym obszarze i stwarzają dogodne warunki do rozwijania natarcia.

Do obezwładniania i niszczenia przeciwnika bronią masowego rażenia wykorzystać: rubieże rz. OKER i ALTENAU, węzły dróg WOLFENBÜTTEL, SCHÖPENSTEDT, oraz teren w obszarze gór ELM, gdzie ze względu na zalosienie i dużą urbanizację powstaną strefy zniszczeń trudne do pokonania.

Teren w pasie działania dywizji ze względu na rzeźbę, pokrycie i przystępność sugeruje wyznaczenie następujących rubieży zadań dla pułków:

- zadanie bliższe poza autostradą co pozwala na rozwinięcie natarcia, stanowi dogodną rubież wprowadzenia drugiego rzutu, a w wypadku kontrataku przeciwnika stwarza dobre warunki do zorganizowania obrony;
- zadania następne pasmo gór ELM opanowanie tej rubieży pozbawia przeciwnika swobody manewru oraz inicjatywy w omawianym terenie;
- kierunek dalszego natarcia SCHÖPENSTEDT, UEREDE, OSTERWIECK. Desant śmigłowiec wykorzystać w rejonie....., na rubieży.... w celu.....

Najdogodniejszym dla działania OW jest kierunek BARKKE, BORHUM, HACHUM.

W czasie wykonywania zadania..... należy liczyć się z koniecznością forsowania rzeki..... Najdogodniejszymi odcinkami do forsowania w pasie działania dywizji są:

- nr 1:
- nr 2:
- nr 3:

Z tego na przeprawę desantową i promową najlepszy jest odcinek....., a przeprawę czołgów po dnie najkorzystniej zorganizować na odcinku.....most zbudować w rejonie..... lub

Rejon wyjściowy /ześrodkowanie/ ze względu na rzeźbę i pokrycie celowo jest wyznaczyć w obszarze.....,, teren ten stwarza dobre warunki naturalnego maskowania wojsk i sprzętu, a w wypadku użycia broni masowego rażenia można szybko z niego wyjść i zorganizować likwidację skutków jej użycia.

Poszczególne elementy ugrupowania /wojska/ celowo jest rozmieścić:

- pz /pcz/ w rejonie ANGERN, pld. TANGERHUTTE, BITTKAU;
- pcz /pz/ w rejonie wsch. BURG;
- artyleria w rejonie pkn. GRIEBEN;
- drt w rejonie m. GLADAU;
- odwody specjalne: OZap w rejonie pld. GENTIN, OPpanc w rejonie pkn. GENTIN, itp.
- tyły rozmieścić w rejonie JERICHOW, ZOLLCHOW, SCHLAGENTHIN;
- SD w rejonie BITTKAU /1200/

Najdogodniejsze drogi przegrupowania wojsk:

nr 1: ANGERN /0484/, HALDENSLEBEN, IVENRODE /9652/, pld.
WEFERLINGEN /0040/;

nr 2: BURG, WOLMIRSTEDT, ROTMERSLEBEN /8864/, ERXLEBEN /9052/
WALBECK /9640/

Najtrudniejszą przeszkodę dla ruchu wojsk stanowi rzeka LABA, kanały: SRÖDLADOWY i WEZERA-LABA, a następnie przejście przez góry oraz lasy w obszarze CALVORDE, HALDENSLEBEN, BEHNSDORF.

Do pokonania tych przeszkód należy przewidzieć wydzielenie dodatkowych sił dla grup torujących, OZR, jak również przewidzieć siły i środki dla zabezpieczenia przepraw na rz. LABA w wypadku uszkodzenia istniejących mostów, a w wypadku przejścia do działań z użyciem broni masowego rażenia i groźbą powstania pożarów oraz koniecznością ich obejścia dywizja może rozpocząć działania w terenie mniej dogodnym, w kierunku BENDORF, SCHONINGEN.

Rubież wejścia do bitwy najkorzystniej jest wyznaczyć w oparciu o drogę WEFERLINGEN, BENDORF /wzgórza, miejscowości lub inne charakterystyczne punkty i obiekty terenowe/.

Odcinek przekłamania wybrać na kierunku:

- nr 1: wzg. 146,4 MARIENTAL,

- nr 2: WALBECK, płn. HELMSTEDT

z tego dogodniejszym dla ruchu /zwłaszcza czołgów/ jest kierunek nr 1.

Teren przed przednim skrajem jest dogodny dla rozmieszczenia artylerii i stwarza naturalne warunki do maskowania jej stanowisk ogniowych. W toku realizacji zadania bliższego ściśle współdziała z 15DZ, a następnie z 17DPanc.

Drugi rzut /odwód/ wprowadzić z rubieży.....na kierunku
.....lub

Teren w obszarze działania jest dogodny /niedogodny/ dla działania lotnictwa.....natomiast od rubieży.....
mogą wystąpić trudności w kierowaniu samolotów i śmigłowców na obiekty przeciwnika wynikające z

OPRACOWAŁ
ADIUNKT KATEDRY
SZTUKI OPERACYJNEJ

płk dypl. Zenon BUKOWSKI

Taktyczna ocena terenu szefa wydziału
operacyjnego 18 DZ w obronie

W pasie obrony 18DZ /DPanc/ zarysowują się następujące kierunki do działania wojsk przeciwnika:

- nr 1: WOLFENBUTTEL - WOLFSBURG,
- nr 2: SALZGITTER - MAGDEBURG,
- nr 3:

Najdogodniejszym dla ruchu wojsk, zwłaszcza czołgów jest kierunek nr 2.

Pojemność kierunku pozwala na wprowadzenie dywizji, kierunek ten wyprowadza najkrótszą drogą do rz. ŁABA, a po wprowadzeniu drugich rzutów /odwodów/ pozwala na rozwijanie natarcia w kierunku MAGDEBURG-BERLIN.

Ze względu na teren, jego ukształtowanie i pokrycie przedni skraj obrony dywizji winien przebiegać wzdłuż rz. OKER i dalej po stokach wzgórz FELSBERG, KRUZBERG, WAHRBERG.

Do zorganizowania kolejnych rubieży obrony wykorzystać pasmo gór ELM oraz rubież kanału WEZERA-ŁABA.

Zasadnicze środki ogniowe rozmieścić na rubieży gór ELM.

Główny wysiłek obrony dywizji skupić na kierunku: WOLFENBUTTEL, WOLFSBURG lub HORNBERG, HELMSTEDT.

Korzystniejsze jest skupienie głównego wysiłku w rejonie WOLFENBUTTEL, WOLFSBURG.

Do niszczenia i obewładniania przeciwnika bronią masowego rażenia należałoby wykorzystać rejon:

- nr 1: WOLFENBUTTEL, WINNIGSTEDT, HORNBERG,
- nr 2: rubież rz. OKER,
- nr 3: góry ELM.

Rejony nr 2 i 3 przygotować do tworzenia zawałów i niszczeń oraz stref ognia /pożarów/ trudnych do pokonania.

Utrzymanie rejonu gór ELM przez dywizję stanowi o trwałości jej obrony.

Teren i drożnia w pasie obrony dywizji pozwala na swobodny manewr siłami i środkami zarówno w kierunku dofrontowym, jak również na zagrożone odcinki.

Do manewru oddziałów dywizji celowo jest wykorzystać drogi:

- nr 1: SCHOPIENSTEDT, KONIGSLUTER, OCHSENDORF,
- nr 2: REMLINGEN, EITZUM, SUPPLINGRN, BARMKE
- nr 3: WINNIGSTEDT, SCHONINGEN, HELMSTEDT

Groźbę dla wojsk dywizji stanowią pożary, które mogą powstać w rejonach:

- nr 1: góry ELM
- nr 2: płn. m. HELMSTEDT,
- nr 3: płd. WOLFSBURG.

Z tego względu szczególną uwagę należy zwrócić na przedsięwzięcia obrony przed bronią masowego rażenia, a zwłaszcza przedsięwzięcia przeciwpożarowe.

Należy również wyznaczyć rejony zapasowe dla: drt, odwodów specjalnych i pułku drugiego rzutu.

Poszczególne elementy ugrupowania bojowego dywizji celowo jest rozmieścić następująco:

- pierwszy rzut na rubieży płn: zach. BRAUNSWEIG i dalej wzdłuż wzgórz w kier. płd.-wsch.
- drugi rzut /odwód/ w rejonie autostrady na płn.-zach. m. HELMSTEDT,
- drt, w rejonie m. WOLFSBURG,

- odwoły specjalne poza rubieżą rz. SCHUNTER,
- SD rozwinąć w rejonie wzgórza w m. BOIMSTORF /9820/.

Rubież rz. OKER i ALTENAU wykorzystać do niszczenia i obezwładniania wojsk przeciwnika w czasie ich przekraczania, szczególnie bronią jądrową i lotnictwem.

Ponadto wykorzystać rubież rz. SCHUNTER kanałów:
gdzie stworzyć barierę trudną do pokonania.

Pasma wzgórz na rubieży: WOLFENBUTTEL, BRAUHSWEIG oraz w rejonie gór ELM, wykorzystać do organizacji wielowarstwowego ognia oraz prowadzenia skutecznego ognia przeciwpancernego na maksymalnych odległościach, jak również do zwiększenia skuteczności ześrodkowanego i zmasowanego ognia na ważniejsze obiekty przeciwnika.

Wzniesienia w rejonie przedniego skraju i na rubieży gór ELM wykorzystać do rozmieszczenia na nich posterunków obserwacyjnych i stacji radiolokacyjnych, jak również pułków kierowania ogniem.

Dogodne kierunki dla ruchu wojsk zamykać poprzez rozwinięcie OPanc i OZap na rubieżach: PEINE, płn. BRAUHSCHWEIG, oraz WOLFENBUTTEL, HELMSTEDT.

Do wykonania kontrataku siłami drugiego rzutu /odwołu/ najbardziej korzystny, ze względu na teren, wydaje się być kierunek wzdłuż autostrady pozwalający na wyjście do pasma gór ELM. Ostateczną rubież obrony dywizji zorganizować w oparciu o kanał WZERA-LABA.

Ukształtowanie i pokrycie terenu /sprzyja lub utrudnia/ działaniu lotnictwa zarówno w zakresie rozpoznania, jak i niszczenia /obezwładniania/ obiektów przeciwnika.

W czasie realizacji zadania przez dywizję należy ściśle współdziałać z 15DZ, a w wypadku włamania się przeciwnika i wykonywania kontrataku siłami drugiego rzutu współdziałać z 20DPanc.

Do rozmieszczenia stanowisk dowodzenia wykorzystać miejscowość
REMLINGEN wzgórze 211,2.

OPRACOWAŁ:
ADIUNKT KATEDRY
SZTUKI OPERACYJNEJ

ppłk dypl. Zenon BUKOWSKI

Operacyjna ocena terenu szefa oddziału

operacyjnego 7A w operacji zaczepnej

(Wenau)

Berlińsko-Ruhrski kierunek operacyjny obejmuje najważniejsze pod względem politycznym, militarnym i ekonomicznym obszary NRF.

Dogodnymi rubieżami do organizacji obrony nieprzyjaciela są:

- nr 1: MITTELLAND-KANAL, rejon zurbanizowany BRAUNSCHWEIG-SALZGITTER;

- nr 2: rz. LEINE z rejonem zurbanizowanym HANNOVER;

- nr 3: rz. WEZERA, która w wypadku wysadzenia skał w rejonie VLOTHO i urządzeń hydrotechnicznych w MUNDEN stanie się wyjątkowo trudna do pokonania;

- nr 4: pasmo wzgórz TEUTOBURGER WALD, LIPPISCHER WALD oraz EGGER GABIRGE;

- nr 5: rz. EMS, DORTMUND-EMS KANAL oraz rz. LIPPE osłaniająca bezpośrednio podejście do ZAGŁĘBIA RUHRY.

Najdogodniejsze warunki do wykonania przeciwuderzeń, stwarza teren na kierunkach:

- nr 1: CELLE, BRAUNSCHWEIG;

- nr 2: PADEBORN, BIELEFELD;

- nr 3: ENSCHEDE, MUNSTER.

Opłacałymi obiektami dla broni masowego rażenia nieprzyjaciela są wojska 7A, rozmieszczone w lasach pld. i zach. BERLIN oraz mosty na rz. ŁABA w rejonach: TANGERMUNDE, FERCHLAND, BLUMENTAL, zwłaszcza podczas przeprawy wojsk.

Powstałe w wyniku uderzeń pożary w rejonie BERLIN w połączeniu ze zniszczeniami dróg mogą opóźnić o 4-6 godzin wprowadzenie do bitwy 17 i 35 DPanc.

Dogodnymi rubieżami do ustawienia min jądrowych są:

- nr. 1: GIFHORN, SEESEN;
- nr 2: rz. WEZERA;
- nr 3: pasmo wzgórz TEUTOBURER WALD.

Szczególnie trudna sytuacja powstanie na rubieży rz. WEZERA w wypadku zalania jej doliny oraz zniszczenia wybuchami min jądrowych mostów w rejonach: pld HAMELN, GROHADE, KEMRADE, HOLZMINOEN.

Trwałość obrony nieprzyjaciela zależy od utrzymania rejonu: GIFHORN, BIELEFELD, SALZGITTER.

W pasie natarcia 7 A zarysowują się dwa dogodne kierunki do natarcia:

- nr 1: GARDELEGEN, pln HANNOVER, pln MINDEN, ENSCHEDE;
- nr 2: HELMSTEDT, BRAUSCHWEIG, HAMELN, MUNSTER.

Wykonanie głównego uderzenia na kierunku drugim, stwarza dogodniejsze warunki do rozcięcia sił głównych 1KA/WB/ i umożliwia opanowanie ważnych ośrodków przemysłu: petrochemicznego, samochodowego i maszynowego w rejonie BRAUNSCHWEIG i BIELEFELD a następnie blokowanie od północy **najważniejszego** regionu gospodarczego RFN - ZAGŁĘBIA RUHRY. Istnieje również możliwość opanowania przez armię 4 lotnisk.

Teren w pasie natarcia 7A umożliwia wykorzystanie broni masowego rażenia do:

- izolacji dopływu świeżych sił nieprzyjaciela przez ich niszczenie na rubieży rz. WEZERY i pasma gór TETOBURGER WALD, LIRPISCHER WALD i EGGE GEBIRGE;

- niedopuszczenia do wycofania się sił głównych 1KA/WB/ w kierunku zachodnim, przez ich niszczenie na przejściach między górą ELM i masywem gór HARTZ.

Wykonanie uderzeń bronią masowego rażenia na poligony SENNENLAGER, HATERN, HASKAMP i EDDE, stanowiące bazy mobilizacyjne, zdeorganizuje mobilizację jednostek nieprzyjaciela. Natomiast wykonanie uderzeń bronią jądrową na odwoły w rejonie zach. OSTERODE i wsch. HOXPER sprzyja powstaniu rozległych stref zniszczeń.

W pierwszym dniu operacji dywizjami pierwszego rzutu celowym jest opanować przyczółki na zachodnim brzegu kanałów: MITTELLAND KANAL i ZWEIG KANAL, stworzy to dogodne warunki do wprowadzenia do bitwy 35DPanc i rozwinięcia powodzenia przez siły główne 7A w kolejnym dniu operacji.

Las w rejonie płd WALLARF i miejscowość VALLSTEDT stwarzają dogodne warunki do wprowadzenia 35DPanc w kierunku: BRAUNSCHEIM, HILDESHEIM.

W czasie rozwijania operacji rejon zurbanizowany HANNOVER celowym jest obejść od południa, wyznaczając do osłony z kierunku HANNOVER, HILDESHEIM część sił 16DZ oraz Oppanc i OZaop 7A.

Najkorzystniejsze warunki do forsowania rz. WEZERA występują na odcinku: EMMERN, HAIEN.

Dogodne warunki do forsowania występują również na odcinkach: EISBELGEN, FUHLEN i OLZMINDEN, HOKTER.

Desantami taktycznymi i OW celowym jest opanować:

- przeprawy na rz. LEINE w rejonie: REHEN, ROSSING, BURGHEIM, GRONAU i rz. WEZERA w rejonie: EXLEN, HESSISCH-OLDENDORF, HAMELN, GROH ADE;

- urządzenia hydrotechniczne na rz. WEZERA w rejonie MINDEN;

- skały przygotowane do wysadzenia na rz. LEINE w rejonie ALFELD i rz. WEZERA w rejonie VLOTHLO.

Do odcięcia sił głównych 1KA/WB/ w obszarze: MAGDEBURG, HALBERSTEDT, STRASSFURT istnieje możliwość wykorzystania GCR

HARTZ.

Działanie siłami dwóch dywizji w kierunku HELMSTEDT, BAD HARZBURG zapewni przyparcie nieprzyjaciela do masywu górskiego uniemożliwiając mu odejście w kierunku zachodnim.

Teren zalesiony i zurbanizowany w kierunku: HELMSTEDT, HAMELN umożliwia prowadzenie rozpoznania radiowego KF i zakłóceń radioelektrycznych tylko do rubieży: GIFHORN, BRAUNSCHWEIG, KONIGSLUTTER.

Opłaczalnymi obiektami do uderzeń lotnictwa są przeprawy na rz. LEINE i WEZERA oraz węzły komunikacyjne między górami w rejonach: BANTORF, SPRINGE, HAMELN i ENGELADE.

W czasie wykonywania zadania dalszego największe możliwości przekroczenia pasma gór TEUTOBURGER WALD i LIPPISCHER WALD istnieją na kierunku: HAMELN, BIELEFELD, MUNSTER. Rozwinięcie natarcia w kierunku: HAMELN, OSMABRUCK i BIELEFELD, MUNSTER umożliwia wyjście sił głównych 7A w przestrzeń operacyjną, zamknięcie wspólnie z 5A pierścienia okrążenia wojsk nieprzyjaciela w obszarze bagien wsch. VECHTA i gór TEUTOBURG WALD, opanowanie ważnego węzła komunikacyjnego MUNSTER i blokowania ZAGŁĘBIA RUHRY.

Teren po stronie własnej, mimo że posiada dobrze rozbudowaną drożnię i dobre warunki maskowania, to jednak z uwagi na **liczne jeziora w rejonie STORKOW i BRANDENBURG oraz usytuowanie w centrum rejonu wyjściowego armii BERLINA, bronionego przez nieprzyjaciela nie zapewnia dogodnych warunków manewru. W tej sytuacji istnieje konieczność rozmieszczenia wojsk 7A w rejonach:**

- 15DZ: wsch. GARDELEGEN, TANGERHUTTE, płd STENDAL;
- 20DPanc: GENTLIN, wsch. BURG, BENS DORF;
- 17DPanc: DANSDORF, ZAHNA, JUTERBORG;
- 35DPanc: ZOSEEN, LUCKENWALDE, GOLSEN, TEUPITZ;
- 16DZ: FIURSTERWALDE, KONIGS-WUSTER, STORKOW, BEESKOW;
- 7ABROT: MINEISDORF, KRAHNE, WERBIG, BRUCK;

- SD 7A: las wsch. NEDLITZ;

- RBA-7: wsch. TANGERHUTTE.

Dogodne drogi przegrupowania wojsk na rubież wejścia do bitwy:

- nr 1: KONIGS-WUSTER, POTSDAM, RATHENOW, TARGENMUNDE, GARDELEGEN, WEGENSTEDT;

- nr 2: STORKOW, WERDER, FERHLAND, LETZINGEN, REGENSTEDT;

- nr 3: TREBBIN, BEELITZ, GENTHIN, BUMENTHAL, WEFERLINGEN;

- nr 4: LUCKENWALDE, ZIESAR, BURG, HOHENWERTHE, HORSINGEN.

Dogodne rejony do budowy mostów na rz. ŁABA: TARGENMUNDE, FERHLAND, BLUMENTAL, HOHENWARTHE.

Do rozmieszczenia 7prplot osłaniającego przeprawę na rz. ŁABA korzystnym jest wykorzystanie terenu częściowo zakrytego w rejonach: ANGETIN, pñn WOLMIRSTEDT, GERWISCH, wsch. BURG.

OPRACOWAŁ
ADIUNKT KATEDRY
SZTUKI OPERACYJNEJ

ppłk dypl. K. SOLTYKIEWICZ

Operacyjna ocena terenu szefa oddziału
operacyjnego 7A w obronie *(Cuenaut)*

Berlińsko Ruhrski kierunek operacyjny stanowi obszar osłaniający podejścia do ważnych strategicznie rejonów położonych wokół BERLINA i przepraw na rz. ODRA.

W pasie obrony 7A istnieją dwa dogodne kierunki do natarcia nieprzyjaciela:

- PEINE, KLOTZE;
- SALZGITTER, płd. MAGDEBURGŚ

Kierunek SALZGITTER, MAGDEBURG przebiega w terenie otwartym, dostępnym do działania wszystkich rodzajów wojsk, zapewniającym swobodę manewru i wyprowadzającym drogą najkrótszą do rz. ŁABA. Pojemność kierunku umożliwia -prowadzenie działań siłami 2-3 dywizji w pierwszym rzucie. Kierunek ten najprawdopodobniej będzie kierunkiem głównego uderzenia nieprzyjaciela.

Na kierunku PEINE, KLOTZE znajdują się kanały: MITELLAND KANAL i WESER-ELBE KANAL, rzeki, obszary zabagnione i kompleksy leśne szczególnie w rejonie wsch. i zach. GARDELEGEN. Na kierunku tym nieprzyjaciel może wykonać uderzenie pomocnicze.

Rzeka ŁABA stanowi najważniejszą przeszkodę wodną w pasie obrony 7A. Do opanowania mostów w rejonie BARBY nieprzyjaciel może wykorzystać desant taktyczny.

Dogodnymi obiektami do uderzeń bronią jądrową nieprzyjaciela są przeprawy na rz. ŁABA w rejonie: TANGERMUNDE, WOLMIRSTEDT, MAGDEBURG i wojska armii rozmieszczone w kompleksach leśnych w rejonie GARDELEGEN, WOLMIRSTEDT płd. TANGERMUNDE.

Duże straty może również ponieść 7A w wypadku użycia przez nieprzyjaciela broni jądrowej w terenie równinnym - otwartym położonym w rejonie: OSHERLEBEN, HALBERSTADT, CABLE.

Teren na lewym skrzydle armii sprzyjający prowadzeniu natarcia przez nieprzyjaciela, stwarza konieczność skupienia głównego wysiłku w rejonie: BRAUNSCHWEIG, BLANDENBURH, TANGERHUTTE rekompensując niedogodności terenowe rozbudową inżynieryjną i obsadzeniem pozycji pośredniej na rubieży OSCHERLEBEN, GRONINGEN, GATERSLEBEN.

Do wykonania własnych uderzeń jądrowych najdogodniejsze są rejonny:

- płd HANNOVER, HILDESHEIM, PEINE;
- płd BRAUNSCHWEIG, SALZGITTER, WOLFENBUTTEL.

W rejonie pierwszym celowe jest wykonanie uderzeń jądrowych na wojska znajdujące się na przeprawach przez rz. BRUCHGRAWEN i FUHSE, kanał WESER-ELBE oraz podczas przekraczania licznych w tym rejonie węzłów dróg.

Wyjątkowo silnej deformacji ulegnie teren w wypadku wykonania uderzeń jądrowych w rejonie drugim. Rejon ten jest w dużym stopniu zurbanizowany, a drogi przebiegają pomiędzy wzniesieniami o wysokości 200-300m. W tym obszarze strefy zniszczeń będą trudne do obejścia z uwagi na masyw gór HARTZ oraz aglomerację miejską BRAUNSCHWEIG.

Podchodzące z głębi odwody najcelowiej jest niszczyć bronią jądrową i lotnictwem głównie w czasie ich przeprawy przez rz. WEZERA i LEINE.

Teren w całym pasie obrony na głębokości ugrupowania dywizji pierwszego rzutu operacyjnego pozbawiony jest przeszkód naturalnych wykluczających całkowicie możliwości prowadzenia natarcia przez przeciwnika. Istnieje zatem konieczność obsadzenia całego pasa obrony przy zachowaniu jedynie odstępów taktycznych pomiędzy poszczególnymi oddziałami.

Obszary podmokłe i kompleksy leśne na prawym skrzydle

armii mogą być wykorzystane do organizacji obrony 15DZ, która główny wysiłek powinna skupić w rejonie: ELLZE, EDMISSEN HILLERSE gdzie przeciwnik ma dogodne warunki do prowadzenia natarcia.

W centrum pasa obrony armii, w oparciu o góry ELM celowe jest zorganizować obronę siłami 18DZ. O trwałości obrony dywizji stanowić będzie utrzymywanie pasma górskiego zapewniającego możliwość niszczenia przeciwnika na dalekich podejściach.

Lewe skrzydło armii z otwartym terenem wyprowadzającym bezpośrednio na rz. LABA wymaga rozmieszczenia przedniego skraju broniącej go 16DZ na rubieży wzgórz: 122,7, 260,9, północne stoki gór HARZ, która umożliwi dywizji zorganizowanie silnego oporu na przednim skraju obrony.

Przednią rubież obrony na tym kierunku celowo jest rozbudować w oparciu o rz. BODE a dywizję przeznaczoną do jej obsadzenia rozmieścić w rejonie płd. MAGDEBURG. Rejon ten pozbawiony jest naturalnych właściwości maskujących, dlatego też do rozmieszczenia oddziałów i pododdziałów dywizji należy wykorzystać gęstą rozbudowę osiedli oraz wykonać pełną inżynierską rozbudowę.

Dywizję przeznaczoną do wykonania przeciwuderzeń celowo jest rozmieścić w obszarze pomiędzy rz. LABA i MITTELLAND-KANAL.

Obszar ten zabezpiecza rozśrodkowane rozmieszczenie dywizji, zapewnia warunki maskowania oraz warunki wyjścia do przeciwuderzenia w kierunku prawego lub lewego skrzydła armii. Ponadto istnieje możliwość przejścia dywizji do obrony w oparciu o MITTELLAND-KANAL. Warunkiem skutecznego działania dywizji jest utrzymanie przepraw na kanale, szczególnie w rejonie HANDELSLEBEN.

Do rozbudowy drugiego pasa obrony armia może wykorzystać rubież MITTELLAND-KANAŁ do HALDENSLEBEN, MAGDEBURG i rz. ŁABA do AKEN. Oparcie przedniego skraju drugiego pasa obrony o przeszkody wodne i miasta zabezpiecza trwałość obrony, a teren na wschód od rz. ŁABA dogodne warunki skrytego rozmieszczenia i manewru elementów ugrupowania operacyjnego.

Pozycję ryglową celowo jest rozbudować na rubieży: GIFHORN, CALVORDE w oparciu o rz. ALLER i KANAŁ MITTELLAND.

OPRACOWAŁ
ADIUNKT KATEDRY
SZTUKI OPERACYJNEJ

ppłk dypl. K. SOŁTYKIEWICZ

A

Taktyczna ocena terenu starszego pomocnika
szefa sztabu ds. operacyjnych ... pz /pcz/ w natarciu

W pasie natarcia pz/pcz przeciwnik ma możliwość
stawiania skutecznego oporu w oparciu o
oraz rubież

Kolejnymi dogodnymi do organizacji obrony rubieżami
w pasie natarcia pułku są:

-
-
-

Stan sieci drogowej oraz warunki rozwinięcia ugrupowania bojo-
wego wskazują na możliwość wykonania przez przeciwnika kontr-
ataków z kierunków:

- nr 1
- nr 2
- nr 3

O trwałości obrony przeciwnika stanowi utrzymanie rejonu
..... oraz

Rejon ten dominuje nad omawianym obszarem i stwarza dogodne
warunki do stawiania trwałego oporu, a zwłaszcza do organiza-
cji systemu ognia środków przeciwpancernych.

Do przełamania obrony przeciwnika najcelowiej jest
wykorzystać odcinki:

- nr 1
- nr 2

Ze względu na warunki rozwijania sił pułku oraz dogodną
drożnię wyprowadzającą bezpośrednio na rubieżę zadań dogodniej-
szy do organizacji przełamania jest odcinek
.....

Ze względu na główne
uderzenie pułku celowo jest wykonać w kierunku
.....

Ze względu na rzeźbę i pokrycie terenu zadania dla
batalionów celowo jest wyznaczyć następująco:

- zadanie bliższe na rubieży
opanowanie której pozbawi przeciwnika
.....
oraz stworzy warunki odparcia kontrataków i wprowadzenia
do walki drugiego rzutu pułku.

- kierunek dalszego natarcia:
oraz

W celu uprzedzenia przeciwnika w obsadzeniu kolejnej dogodnej
do obrony rubieży:

..... celowe jest wysłanie OW
z zadaniem opanowania

Zaskoczeniem dla przeciwnika może być wykonanie uderze-
nia przez pułk w kierunku
..... gdzie należy spodziewać się
obrony zorganizowanej nielicznymi tylko siłami.

W czasie wykonywania zadania należy
liczyć się z koniecznością forsowania rzeki

Najdogodniejsze do forsowania w pasie natarcia pułku są:

- nr 1
- nr 2
- nr 3

Z tego do przeprawy desantowej i promowej najdogodniejszy jest
odcinek Przeprawę czołgów po dnie

najkorzystniej zorganizować na odcinku

Rejon wyjściowy pułku ze względu na
zapewnia dogodne warunki maskowania stwarzając jednocześnie
niebezpieczeństwo

Dlatego też bataliony pierwszego rzutu,
..... celowo jest
rozmieścić w części rejonu zapew-
niając warunki

.....
Kompleks leśny w rejonie umożliwia
skryte wyprowadzenie pododdziałów pułku na rubież ataku
a rejon utrudni
w znacznym stopniu prowadzenie rozpoznania przez przeciwnika
zapewniając tym samym skryte podejście i rozwinięcie pododdzia-
łów pułku.

Do przesunięcia pododdziałów pułku na rubież ataku
można wykorzystać następujące drogi:

- nr 1
- nr 2
- nr 3

Poszczególne elementy ugrupowania bojowego na rubieży
ataku celowo jest rozmieścić następująco:

- artylerię w rejonie co zapewni
..... ,
- odwody specjalne w rejonie ,
- drugi rzut pułku w rejonie
- SD pułku w rejonie, FO docy

w rejonie

Rubież rozwinięcia w kolumny batalionowe może stanowić

..... a w kolumny kompanij-

ne

W kolumny plutonowe rozwinąć kompanie na rubieży:

.....

OPRACOWAŁ
STARSZY WYKŁADOWCA
KATEDRY TAKTYKI OGÓLNEJ

ppłk dypl. Stefan WINIARCZYK

Taktyczna ocena terenu starszego pomocnika szefa
sztabu ds. operacyjnych ... pz/pcz/ w obronie.

W rejonie obrony pz/pcz/ warunki terenowe wskazują na możliwość wykonania przez przeciwnika uderzenia w kierunku

- nr 1

- nr 2

Najdogodniejszym dla ruchu wojsk, a zwłaszcza czołgów przeciwnika jest kierunek:

Zalesienie i wyniosłości terenowe występujące na tym kierunku zapewniają przeciwnikowi dogodne warunki do rozwinięcia wojsk oraz rozmieszczenia środków ogniowych poza zasięgiem obserwacji naziemnej.

Pojemność kierunku pozwala na jednoczesne wprowadzenie a po opanowaniu rubieży: na rozwinięcie natarcia w

Ukształtowanie powierzchni w rejonie obrony pz/pcz/ sugeruje konieczność rozbudowy przedniego skraju na rubieży: co umożliwi prowadzenie obserwowanego ognia aż do rubieży

Kolejną rubież obrony **celowo** jest zorganizować w oparciu o wykorzystując

Ze względu na **rzeźbę** terenu i zasięg obserwacji, zasadnicze środki ogniowe batalionów pierwszego rzutu **celowo** jest

rozmieścić na:

Główny wysiłek obrony skupić na
w rejonie

Do obezwładniania podchodzących kolumn przeciwnika
najcelowiej jest wykorzystać rubież:

.....

Największe efekty uzyska się wykonując uderzenia ogniem
artylerii na przeciwnika znajdującego się

.....

oraz podczas przekraczania

w rejonie

Rubież ta będzie prawdopodobnie rubieżą rozwinięcia w ko-
lunny

Drożnia w rejonie obrony pułku stwarza dogodne warun-
ki do manewru artylerią i odwodami specjalnymi. Dogodne kie-
runki do działania wojsk przeciwnika zamykać poprzez rozwija-
nie OPpano i OZap na rubieżach:

- nr 1

- nr 2

- nr 3

Do manewru odwodami oraz do realizacji zaopatrzenia
i ewakuacji wykorzystać drogi:

.....

Pozzczególne elementy ugrupowania bojowego pułku celowo
jest rozmieścić następująco:

- pierwszy rzut na rubieży:

- drugi rzut w rejonie

....., który zapewnia skryte
rozmieszczenie wojsk i swobodę manewru we wszystkich kierun-
kach

- odwody specjalne w rejonie:
- artylerię w rejonie:
- SD w rejonie:, PO dcy pułku w rejonie

Do wykonania kontrataku siłami drugiego rzutu pułku najbardziej korzystnym ze względu na teren wydaje się być kierunek:

Warunki glebowe rejonu obrony ze względu na
..... podłoże utrudnią /ułatwią/ prowadzenie prac inżynierskich i uniemożliwią /umożliwią/ stosowanie maszyn inżynierskich. Zasadnicze prace inżynierskie wykonać należy przy pomocy oraz ręcznie. Opóźni to ich wykonanie o około godz.

OPRACOWAŁ
STARSZY WYKŁADOWCA
KATEDRY TAKTYKI OGÓLNEJ

ppłk dypl. Stefan WINIARCZYK

Taktyczna ocena terenu szefa wydziału
operacyjnego.....w natarciu

W pasie natarcia.....zarysowują się następujące
kierunki działania:

- nr 1:
- nr 2:

z tego, korzystniejszy dla wykonania głównego uderzenia jest
kierunek

Do zorganizowania kolejnych rubieży obronnych przeciwnik
może wykorzystać

Stan sieci drogowej i warunki poruszania się poza nimi
sugerują, że przeciwnik może wprowadzać swoje drugie rzuty i
odwody z kierunków:

- nr 1:
- nr 2:

Odwody nieprzyjaciela **korzystnie** jest niszczyć na prze-
prawach przez rz.oraz przekroczenia węzłów dróg..
.....
oraz na rubieżach.....w czasie
podchodzenia i rozwijania wojsk przeciwnika.....O trwałości
obrony nieprzyjaciela stanowi utrzymanie obiektów /rubieży/ te-
reńowych.....
....., które
dominują w omawianym obszarze i stwarzają dogodne warunki do
rozwijania **natarcia**.

Do obezwładniania i niszczenia przeciwnika bronią masowego
rażenia wykorzystać: rubieże rz.....
.....węzły dróg.....

oraz teren w obszarze.....
gdzie ze względu na zalesienie i dużą urbanizację powstana
strefy zniszczeń trudne do pokonania.

Teren w pasie działania dywizji ze względu na rzeźbę, po-
krycie i przystępność sugeruje wyznaczenie następujących ru-
bieży zadań dla pułków:

- zadanie bliższe.....
co pozwala na rozwinięcie natarcia, stanowi dogodną rubież
wprowadzenia drugiego rzutu, a w wypadku kontrataku przeciwnika
stwarza dobre warunki do zorganizowania obrony;

- zadanie następne.....
opanowanie tej rubieży pozbawia przeciwnika swobody manewru
oraz inicjatywy w omawianym terenie;

- kierunek dalszego natarcia

Desant śmigłowiecowy wykorzystać w rejonie.....
....., na rubieży.....
w celu.....

Najdogodniejszy dla działania OW jest kierunek.....
.....

W czasie wykonywania zadania..... należy
liczyć się z koniecznością forsowania rzeki.....
Najdogodniejszymi odcinkami do forsowania w pasie działania
dywizji są:

- nr 1:
- nr 2:
- nr 3:

Z tego na przeprawę desantową i promową najlepszy jest odcinek
....., a przeprawę czołgów po
dnie najkorzystniej zorganizować na odcinku.....
most zbudować w rejonie.....lub.....

Rejon wyjściowy /ześrodkowanie/ ze względu na rzeźbę
i pokrycie celowo jest wyznaczyć w obszarze.....
.....
teren ten stwarza dobre warunki naturalnego maskowania wojsk
i sprzętu, a w wypadku użycia broni masowego rażenia można
szybko z niego wyjść i zorganizować likwidację skutków jej
użycia.

Poszczególne elementy ugrupowania /wojska/ celowo jest
rozmieścić:

- pz /pcz/ w rejonie
- pcz /pz/ w rejonie
- artyleria w rejonie
- drt w rejonie
- odwody specjalne: OZap w rejonie
- OPanc w rejonie
- itp.

- tyły rozmieścić w rejonie

- SD w rejonie

Najdogodniejsze drogi przegrupowania wojsk:

- nr 1:

- nr 2:

Najtrudniejszą przeszkodę dla ruchu wojsk stanowi rzeka

....., kanały

a następnie przejście przez góry
oraz lasy w obszarze.....
Do pokonania tych przeszkód należy przewidzieć wydzielenie dodatkowych sił dla grup torujących, OZR, jak również przewidzieć siły i środki dla zabezpieczenia przepraw na rz.
w wypadku uszkodzenia istniejących mostów, a w wypadku przejścia do działań z użyciem broni masowego rażenia i groźbę powstania pożarów oraz koniecznością ich obejścia, dywizja może rozpocząć działania w terenie mniej dogodnym, w kierunku.....

.....
Rubież wejścia do bitwy najkorzystniejszą jest wyznaczyć w oparciu o.....
/wzgórza, miejscowości lub inne charakterystyczne punkty i obiekty terenowe/.

Odcinek przekłamania wybrać na kierunku:

- nr 1:

- nr 2:

z tego dogodniejszy dla ruchu /zwłaszcza czołgów/ jest kierunek.....

Terren przed przednim skrajem jest dogodny dla rozmieszczenia artylerii i stwarza naturalne warunki do maskowania jej stanowisk ogniowych.

W toku realizacji zadania bliższego ściśle współdziałać z.....
....., a następnie z

Drugi rzut /odwód/ wprowadzić z rubieży.....w kierunku
.....lub.....

Terren w obszarze działania jest dogodny /niegodny/ dla działania lotnictwanatomiast od rubieży

moga wystąpić trudności w kierowaniu samolotów i śmigłowców
na obiekty przeciwnika wynikające z

.....

OPRACOWAŁ
ADIUNKT KATEDRY
SZTUKI OPERACYJNEJ

ppłk dypl. Zenon BUKOWSKI

Taktyczna ocena terenu szefa wydziału
operacyjnego.....w obronie

W pasie obronyzarysowują się następujące
kierunki do działania wojsk przeciwnika:

- nr 1:
- nr 2:
- nr 3:

Najdogodniejszy dla ruchu wojsk, zwłaszcza czołgów jest
kierunek.....

Pojemność kierunku pozwala na wprowadzenie dywizji, kie-
runek ten wprowadza najkrótszą drogą do rz....., a po
wprowadzeniu drugich rzutów /odwodów/ pozwala na rozwijanie
natarcia w kierunku

Ze względu na teren, jego ukształtowanie i pokrycie przed-
ni skraj obrony dywizji winien przebiegać wzdłuż rz.....
i dalej po stokach wzgórz.....

Do organizowania kolejnych rubieży obrony wykorzystać
pasmo gór LLM oraz rubież kanału

Zasadnicze środki ogniowe rozmieścić na rubieży.....

Główny wysiłek obrony dywizji skupić na kierunku:.....

.....

Korzystniejsze jest skupienie głównego wysiłku w rejonie.....

.....

Do niszczenia i obezwładnienia przeciwnika bronią masowe-
go rażenia należałoby wykorzystać rejonny:

- nr 1:
- nr 2:
- nr 3:

Rejony nr przygotować do tworzenia zawałów i niszczeń oraz stref ognia /pożarów/ trudnych do pokonania. Utrzymanie rejonu.....przez dywizję stanowi o trwałości jej obrony.

Teren i drożnia w pasie obrony dywizji pozwala na swobodny manewr siłami i środkami zarówno w kierunku dofrontowym, jak również na zagrożone odcinki.

Do manewru oddziałów dywizji celowo jest wykorzystać drogi:

- nr 1:.....
- nr 2:.....
- nr 3:.....

Groźbę dla wojsk dywizji stanowią pożary, które mogą powstać w rejonach:

- nr 1:.....
- nr 2:.....
- nr 3:.....

z tego względu szczególną uwagę należy zwrócić na przedsięwzięcia obrony przed bronią masowego rażenia, a zwłaszcza przedsięwzięcia przeciwpożarowe.

Należy również wyznaczyć rejony zapasowe dla:.....

Poszczególne elementy ugrupowania wojowego dywizji celowo jest rozmieścić następująco:

- pierwszy rzut na rubieży:i dalej
.....
- drugi rzut /odwód/ w rejonie:
.....
- drt w rejonie:

- odwoły specjalne poza rubieżą rz.

- SD rozwinąć w rejonie:m.....

Rubieże:wykorzystać do niszczenia i obezwładniania wojsk przeciwnika w czasie ich przekraczania, szczególnie bronią jądrową i lotnictwem.

Ponadto wykorzystać rubież:, kanałów:
....., gdzie stworzyć barierę trudną do pokonania.

Pasma wzgórz na rubieży:oraz w rejonie
....., wykorzystać do organizacji wielowarstwowego ognia oraz prowadzenia skutecznego ognia przeciwpancernego na maksymalnych odległościach, jak również do zwiększenia skuteczności ześrodkowanego i zmasowanego ognia na ważniejsze obiekty przeciwnika.

Wzniesienia w rejonie:i na rubieży.....
wykorzystać do rozmieszczenia na nich posterunków obserwacyjnych i stacji radiolokacyjnych, jak również punktów kierowania ogniem.

Dogodne kierunki dla ruchu wojsk zamknąć poprzez rozwinięcie OPpanc i OZap na rubieżach.....

Do wykonania kontrataku siłami drugiego rzutu /odwołu/ najbardziej korzystny ze względu na teren wydaje się być kierunek.....

Ostateczną rubież obrony dywizji zorganizować w oparciu o.....

Ukształtowanie i pokrycie terenu sprzyja /utrudnia/ działanie lotnictwa zarówno w zakresie rozpoznania, jak i niszczenia /obezwładniania/ obiektu przeciwnika.

W czasie realizacji zadania przez dywizję należy ściśle współdziałać z....., a w wypadku włamania się przeciwnika i wyko-

nywania kontrataku siłami drugiego rzutu współdziałać z.....
Do rozmieszczenia stanowisk dowodzenia wykorzystać miejscowość
....., wzgórze

OPRACOWAŁ
ADIUNKT KATEDRY
SZTUKI OPERACYJNEJ

ppłk dypl. Z. BUKOWSKI

Operacyjna ocena terenu szefa oddziału
operacyjnego...w operacji zaczepnej

.....kierunek operacyjny obejmuje najważniejsze pod względem politycznym, militarnym i ekonomicznym obszary... .

Dogodnymi rubieżami do organizacji obrony nieprzyjaciela są:

- nr 1:,rejon zurbanizowany.....
-;
- nr 2: rz.....z rejonem zurbanizowanym.....;
- nr 3: rz....., która w wypadku wysadzenia skał w rejonie.....i urządzeń hydrotechnicznych w.....stanie się wyjątkowo trudna do pokonania,
- nr 4: pasmo wzgórz.....,.....
- oraz.....;
- nr 5: rz.....,.....oraz rz.....osłaniająca bezpośrednio podejście do

Najdogodniejsze warunki do wykonania przeciwuderzeń, stwarza teren na kierunkach:

- nr 1:.....,
- nr 2:.....,
- nr 3:.....,

Opłaczalnymi obiektami dla broni masowego rażenia nieprzyjaciela są wojska....A, rozmieszczone w lasach pld.i zach.... oraz mosty na rz....,w rejonach:.....,.....zwłaszcza podczas przeprawy wojsk.

Powstałe w wyniku uderzeń pożary w rejonie.....w połączeniu ze zniszczeniami dróg mogą opóźnić o 4-6 godzin wprowadzenie do bitwy.....i

Dogodnymi rubieżami do ustawienia mln jądrowych są:

- nr 1:,,

- nr 2:,

- nr 3: pasmo wzgórz

Szczególnie trudna sytuacja powstanie na rubieży rz.....
w wypadku zalania jej doliny oraz zniszczenia wybuchami min ja-
drowych mostów w rejonach: pld.....,.....,.....

Trwałość obrony nieprzyjaciela zależy od utrzymania rejo-
nu:,.....,.....

W pasie natarcia...A zarysowują się dwa dogodne kierunki
do natarcia:

- nr 1:, pld....., pld.....,.....

- nr 2:,.....,.....

Wykonanie głównego uderzenia na kierunku drugim, stwarza
dogodniejsze warunki do rozcięcia sił głównych.....i umożliwia
opanowanie ważnych ośrodków przemysłu: petrochemicznego, samo-
chodowego i maszynowego w rejonie.....i....., a następnie
blokowanie od północy najważniejszego regionu gospodarczego....
..... Istnieje również możliwość opanowania przez
armię 4 lotnisk.

Teren w pasie natarcia...A umożliwia wykorzystanie broni
masowego rażenia do:

- izolacji dopływu świeżych sił nieprzyjaciela przez ich
niszczenie na rubieży rz. i pasma gór a.....,
.....i,

- niedopuszczenia do wycofania się sił głównych.....
w kierunku zachodnim, przez ich niszczenie na przejściach między
górami ...i masywem gór.....

Wykonanie uderzeń bronią masowego rażenia na poligony
.....,.....,.....i, stanowiące bazy mobilizacyj-
ne, zdeorganizuje mobilizację jednostek nieprzyjaciela. Nato-

miast wykonanie uderzeń bronią jądrową na odwoły w rejonie zach.i wsch.....sprzyja powstaniu rozległych stref zniszczeń.

Najdogodniejsze warunki do przełamania obrony nieprzyjaciela stwarza teren na odcinku.....

W pierwszym dniu operacji dywizjami pierwszego rzutu celowo jest opanować przyczółki na zachodnim brzegu kanałów:.....i, stworzy to dogodne warunki do wprowadzenia do bitwy.....i rozwinięcia powodzenia przez siły główne ...A w kolejnym dniu operacji.

Las w rejonie pld.....i miejscowość.....stwarzają dogodne warunki do wprowadzenia.....w kierunku:.....

W czasie rozwijania operacji rejon zurbanizowany..... celowo jest obejść od południa, wyznaczając do osłony z kierunku.....,.....część siłDZ oraz OPpanc i OZaopA.

Najkorzystniejsze warunki do forsowania rz.....występują na odcinku:.....

Dogodne warunki do forsowania występują również na odcinkach: i

Desantami taktycznymi i OW celowo jest opanować:

- przeprawy na rz. w rejonie:.....
.....i rz.....w rejonie:.....

- urządzenia hydrotechniczne na rz.....w rejonie.....

- skały przygotowane do wysadzenia na rz.....w rejonie
.....i rz.....w rejonie.....

Do odcięcia sił głównych.....w obszarze:.....
.....istnieje możliwość wykorzystania.....

Działania siłami dwóch dywizji w kierunku.....
.....zapewni przyparcie nieprzyjaciela do masywu gór-

Dogodne drogi przegrupowania wojsk na rubież wejścia do bitwy:

- nr 1:
.....

- nr 2:

- nr 3:

- nr 4:

Dogodne rejony do budowy mostów na rz.
.....

Do rozmieszczenia...prplot osłaniającego przeprawy na rz. **korzystne** jest wykorzystanie terenu częściowo zakrytego w rejonach:.....,płd....., wsch.....

OPRACOWAŁ
ADIUNKT KATEDRY
SZTUKI OPERACYJNEJ

ppłk dypl. Konstanty SOŁTYKIEWICZ

Desant Nr. 1

Operacyjno-taktyczna ocena terenu

~~szefa oddziału operacyjnego 7A~~

w operacji obronnej

.....kierunek operacyjny stanowi obszar
oskaniający podjęcia do ważnych strategicznie rejonów położo-
nych.....i przepraw na rz.

W pasie obrony...A istniejądogodne kierunki
do prowadzenia natarcia nieprzyjaciela:

- nr 1:
- nr 2:
- nr 3:

Najdogodniejszym kierunkiem do prowadzenia działań zaczep-
nych jest.....zapewniający przeciwnikowi
.....
.....

Pojemność kierunku stwarza warunki prowadzenia działań
siłami.....dywizji, a ponadto wyprowadza on bezpośrednio
do.....
.....
.....

Należy liczyć się, że na kierunku.....
wykona główne uderzenie.

Na kierunku.....lub na kierunku:
.....przeciwnik może
wykonać uderzenie pomocnicze.

Desant taktyczny można wysadzić w rejonie:.....
.....
lub w rejonie.....
.....przeciwpożebnie w celu:.....

.....
Broń jądrową przeciwnik może skutecznie wykorzystać wykonując uderzenie w terenie.....

co spowodować może

Właściwości terenu w obszarze:

.....
sprzyjające prowadzeniu działań przeciwnika stwarzają konieczność skupienia głównego wysiłku obrony w rejonie.....

.....
Do wykonania własnych uderzeń jądrowych sprzyjające warunki stwarza teren w rejonie:

- nr 1:

- nr 2:

- nr 3:

Wykonanie uderzeń jądrowych w rejonie nr 1 spowoduje...

.....
Silnej deformacji ulegnie teren w wypadku wykonania uderzeń jądrowych w rejonie.....

co zmusi przeciwnika do

.....
Podchodzące z głębi odwody operacyjne celowo jest niszczyć podczas.....

głównie w rejonie.....

co opóźni ich podejście o

.....
Teren w całym pasie armii..... sprzyja organizacji działań obronnych, zwłaszcza w rejonie.....

Istnieje konieczność obsadzenia wojskami całego pasa obrony z zachowaniem jedynie okładek taktycznych.

SilamiDZ celowo jest zorganizować obronę w oparciu
ogłówny wysiłek
obrony dywizji skupić.....
wykorzystując do tego celu

.....
W centrum pasa obrony rozmieścić...DZ o trwałości obrony
dywizji stanowić będzie utrzymanie.....
.....w rejonie.....
Zapewnia to również możliwość.....

.....
Lewe skrzydło armii zabezpieczyć siłami.....
wykorzystując dominującą wyższość w rejonie.....

Przednią rubież zorganizować w oparciu o

.....
Pośrednią rubież dla pogłębienia obrony w terenie.....
.....zorganizować
w oparciu o

.....
przewidując do jej obsadzeniaDZ /DPanc/, którą roz-
mieścić w rejonie.....

Teren w rejonie tym zapewnia.....

.....
Warunkiem trwałości obrony w tym rejonie jest utrzymanie
.....
.....

Dywizję przeznaczoną do wykonania przeciwnuderzenia w wy-
padku włamania się nieprzyjaciela w głąb obrony armii można

rozmiścić w rejonie.....

.....

Warunki terenowe rejonu zapewniają.....

.....

.....

Ponadto umożliwiają wyjście dywizji do przeciwuderzenia

w kierunku *z rubież*..... *w kierunku*...

lub w kierunku.....

.....

Do rozbudowy drugiego pasa obrony armia może wykorzystać

rubież:

lub rubież:.....

Oparcie przedniego skraju drugiego pasa obrony o rubież

.....

.....

.....

zapewni.....

Pozycję ryglową celowo jest rozbudować na rubieży:

.....wykorzystując

obiekty terenowe

co umożliwi.....

.....

Rubież wzmocnić dla Opau

OPRACOWAŁ
ADJUNKT KATEDRY
SZTUKI OPERACYJNEJ

ppłk dypl. K. SOŁTYKIEWICZ

dla O2ap.

BIBLIOTEKA NAUCZNA AKG

45432

Rozumienie danych

do kwestii technicznych